

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 4

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Feun

Emne: Baking

Bygdelaq: Feun

Oppskr. av: Hans Chr. Ekeberg

Gard: Fagerlid

(adresse): Feun p. Bergen

G.nr. 31 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Hornet mot ein på vanlege lev- eller
 bekkjekornes og slike faust så å seija
 på kvart terik, og finst enda - som
 "liveru er dei bel medfæss". Det kunde
 vera at too granne par Saman du ei
 korn. Bruk Sam ikkje leddet leveru
 stinn bekkjes innom ein segedam leddet
 ofte kornarett" i ei lev på annan
 segedam. Eg har høyrst uttala
 at kornkorn har vore i terik i gamle dagar
 og men slike korn finst ikkje her no.
 Sått eg veit, har det dei siste mange
 åra leddet vore seale på lev- eller
 bekkjekorn og seale seale på alle
 eller på mjølsortane har eg ikkje høyrst
 uttala. Kinner ikkje er der vorden skilnad
 på mjølsortane etter at ein no er gått
 over til fagdeumflor.

Til produjer fekk ein korn etter van-
 leg "drøffing", - utan Sam i gamle dagar
 var ein terikke "drøffing" eller no
 mer maskinmessig drøffing (Bakornet
 krikke ein fot og bekkets endå å kasta.)

Tal flatterid krikke ein og bekket

med havren. Til kakemjød siggy og ræg.

2. Det har vore paacept tænkt og er nu
nuot tænkt å tænke sammal mjød
til bakiug, sutan det gylde flatbrød. U.
for kake

3. Det er bedre å baka av røjmal mjød
enn av gammalt mjød. Skal ein s. d. ka-
ka flatbrød av gammal havremjød sin
ein ha litt røjmal å deigen selles
er det vandt å få "leivane" å hanga
sammen. At ein set mjølet inn i ei varm
stovn for bakning har eg ikkje set selv
liugt. Ei annet bakt er, at ein set deigen
inn i varmt vann, når det gylde ombrød
(steikja, brød i kampfir). Etoko perskiedt
ordley for mjød sam tygn rett for koken
har eg ikkje liugt anna dei kaker
art for ferst mjød eller røjmal.

4. Et der fore kaker det for grjor. (Grjormal)

5. Om Baksten. I den siste tiden (50-60
år) kan eg ikkje minnst at folk har
nuent nokke an, at same gader gjikk
sammen av bakiuga. Men det er
selst fuley at det har vore sigtta
tænkt såccis av eg til fir, når
tusa i dei gamle tana stod i
ei klugja.

At flinke bakeskjeringar
har vore nyttå til bakiug, sutan
an si egi siggd kjerner me godt
fil og v av eg til sigtta eadå.

dei gamle slag brød og kake.

Når eg mindastok flatbrød, kan
vel brødbakiug i det si verkeloy

Lydnad vore lite og iukkji brétt
 her i leypdennu; gamle dagar. Nær
 dei f. d. an haustlen på store batar,
 - en her - her qaumar slag - reiste
 sic Bergen med sēwardotten -
 smid, skinn, slag, katteband
 og mēis sārre, ev sy vorten fortæd
 at dei kjøpte med sig heimatt
 1 og 2 leind kon, som di skæde
 len med jolehelga. Efter som
 eg har fortæde, var desse brida
 amloy det mer edog lallen "laug-
 leind". Kanskji voko grovar. Des-
 se brida grov dei med i mjøl-
 fenna på stabburs og kinnas
 en maanen, som fortæde meg
 dette (han er allis dør nå for
 fleere år sidan) sa, at desse
 feroda var stett iukkji så verst,
 nær dei var brétt, i jolehelga.

Omvortis er det mer kakt.
 No desse var der og vasa mange
 slag - felleyn på ymsv mētar, at
 eg iukkji kan giva greida for det.

Ein kakesort som er muligj
 sigtta er det mer her i leypdennu
 kallen "potetkaka". Vyrkji: Stokke
 potetro og "heest leggmjøl". Nest steekte
 på oven, eller kausjje på plate, eller holla.

Jā er det ymsv slag kakt
 kakor, f. d. så mer her omkring kat-
 ten "kråkakor". Vyrkji: Stemma, mjøl,
 leggmjøl, gjeve og fett kocaungol,

veit gjeve seggja þá heilgamað.
Stammur Krátakakn "Kjóm þú seggja"
er, at kjóla þann veit seggja þinn
á þakningu er rífler og þakn
veit þákkis heiti. -

Þá heit vi fronsakakn. Njör
því. Mjólk, skemma eða siggja,
ætt eller þann ein þar, og heist
Kociteinjól. Þetta stekkt þá þakn
stheilla. Þessu þoo þakessortum
þann er summt oraupt er og seggja
seggja i þessu þar, graofud og
þessu þessu þessu.

Þá heit vi i det þessu þessu
þessu þessu "þakessortum þann þessu"
þakn og þessu þessu þessu þessu
er þ. þ. þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu

6. Þá heit þann er þessu þessu þessu

5.

7. Gjestom. Þetta þann þessu þessu, at
þann þessu þessu þessu þessu þessu
3 þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu

8. Glokakn. Þann þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu

9. Teatþrið. Þann þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu
þessu þessu þessu þessu þessu

med å baka av hevermjöl, og seotkan
ders skilnad på krødet for heubord
og heur har ikkje vore brukke her.

Ein krutte for ikkje så skjedd
å selögta flatbrød å bruke det same
leffe, s. d. Sam mista på fura. eller
vidan det berre var heur, var slie
ke lefser utto pindelhardi same
gaulingane sa. Flatbrød var
suleg richte dei mættid det var
fjerrort, same s. d. til sild, kjot, fisk
o. s. l. Det var og seigje richte og er
richte attak surmjolk. Heet og
den dag idag servert same gyste.
fordskott same med rjomekolla.

10. Klukkabrød. Ordet klukkabrød
er ikkje richte her. Derimot har
me ordet "güllabrød" eller "güdtabrød"
same vistnok er det same. "Vid flat-
brødbakning laga dei feldslutt runde
leiver "güdtabrød". Det var gjeve
utto same richte og i dette same
leg flatbrød, og dei brukke og krutne
å smigra ränjock på leiver for det er
ferdigsteikk. Dette krødet kan gje-
meast leupe. Det var richte richte til
lichter og i gystebed. Det var sett
fram med smör og ost og det var
og så selög og brukke same leffe

11. Leiv. Frigjerdene her var ordet
richte om det ferdigbake flatbrødet
for det er steikk. Ordet leiv kan
ikkje richte om ei skive av omme

steikt bröd. Det vanleg skive av
bröd (kjöpebröd) kallar ein skive.

12. Lefser. Om kortis ein leger
lefer kan eg forsæridt sjua det det
sam er sagt under 9 og 10. Lefser
vart gjeve laga til sercege liiv
og til reiserne. Lefserking vart
hev i kjøderne rjitta om lefer, mid
den var påsmund og så servert, gjerne
attil koffi eller mjølk. -

Skilunden mellom lefer og flat-
bröd vart hev i kjøderne salis, og
flatbröd er tart, lefer er altid
oppbløst. -

13. Bretting. Det er ikkje berøkt
i ferdiga flatbrødet, som skal leggast
ferkt. Det vart lagt på stekebrett i stor
røttan utan i tegllor eller med i stor
vide ferdig. Bakar ein serkiedt lefer,
skal ein berestast for den vart lagt
ferkt. Vanleg ferftar ein all riste-
maten. Det heile i bredda brødet
kallar ein for ferdtiv. Brødet leme
lagt (brust) i to er ikkje berøkt hev.
Lagt (brust) i fire giv det oftast
under namnet lefer. Brød som
skal vera ferdigast beretter ein i fire
og rjoko ser namn utanom ristematen
hev og ikkje liigst. Heivins ein ein
feretta, mens den er mjølk, utanom
den den ligg på bakstebrett eller ein
ferk den hev på bakstebrett, det
kjem an på, kortis ein hev vart seg
til. Noko press på flatbrødet som

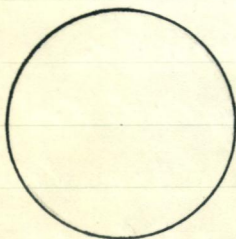
reifta reykja den i meyrscaps
vegar. Det var kanskr ekki sa "fint"
men det var god og drugg mat og
folk var fegur dei hadde haard
rejal. Eitko svergat for rejal
vist og ekki av, at rektan mytla
her i Keim.

34. Bork. Tættur folk, h. d. far
leav fortalt megarum, at ein egna
i desu leigdu mytla bork i flat
bein for a drugga det aubru rejal
st. Det var i tæra og Keimden
umkring 1800 talet og med til
1814-18.

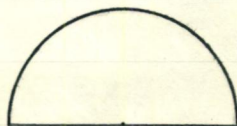
35. Det var bork av ein þunn
mest var mytla. Dei skov þor
þen av þurka og mol den og
þeanda men rejal

36 Rey signest þingon far outan,
at det var i flatbrin dei best
mytla þorkemylen, men eiles
þan og aivdru ekki gjeva
reko megrum greida for dette.

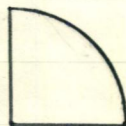
37, 38, 39, 40 og 41 þan og aivdru
ekki gjeva reko greida for.

1

2

3

Ein brødleiv.

Baks lefsa
til opbevaring.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY